

נספח למודולה א' 1

- **העשרה** - במהלך התהליך ניתן להעשיר ולהרחיב היבטים שונים הקשורים לפרשת השבוע. כגון:
 - היחידה שנועדה לקריאה בכל שבת לשבעה קרואים, נקראת "פרשת השבוע", או "פרשה", ובדורות קודמים השתמשו במונח "סדר" או "סדרה".
 - משה התקין לישראל שיהיו קורין בתורה בשבתות ובימים טובים ובראשי חודשים ובחולו של מועד. עזרא התקין לישראל שיהיו קורין בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה. (ירושלמי, מגילה, ד' הלכה א').
- מלבד החובה לשמוע את קריאת הפרשה בשבת בבית הכנסת מתוך ספר תורה, צריך כל אדם מישראל לקרוא לעצמו את הפרשה (פעמיים!), עם תרגום אונקלוס, מתוך חומש, במשך ימי השבוע או בערב שבת או בשבת עצמה. קריאה זו נקראת "שניים מקרא ואחד תרגום" - שמו"ת.

דוגמאות ל"דברי תורה" לפרשת שמות.

בעת ניסוח המשימה יש להתאים את רמת המשימה לתלמידים, כגון: "לפניכם דרשות על פרשת שמות. חלקו כל דרשה לשלושה חלקים וכתבו מה כולל כל חלק." או "לפניכם דרשות על פרשת שמות. כל חלק בפרשה צבוע בצבע אחר. כתבו מה כולל כל חלק."

דרשה מס' 1

פרשת שמות, הפותחת את חומש שמות, מספרת על התרבות בני ישראל ועל שיעבוד בני ישראל במצרים. ממשיכה בסיפור הולדת משה, הצלתו על ידי בת פרעה והבאתו לארמון. כבר בפרשה זו מציינים תכונות בולטות של משה המגן על אחיו במצרים ומושיע את בנות יתרו מידי הרועים. בהמשך שוב מציינת התורה את זעקת השעבוד וכאבם של ישראל וזכירת הברית של ה' עם אברהם שהוא יצילם.

הפרשה פותחת בפסוק: "וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ" שואל הדרשן במדרש תנחומא – "וכי היום באים? והלא ימים הרבה משבאו" הרי בני ישראל הגיעו למצרים לפני זמן רב. קראנו על כך כבר בחומש בראשית, למה כתוב כאן כאילו שבאו כעת למצרים?

תשובתו לכך היא שכל זמן שיוסף היה חי ושליט במצרים, היו לבני ישראל חיים טובים ובטוחים ואפילו חיו באזור נפרד משלהם - ארץ גושן. לא היה עליהם עול של מצרים. אך לאחר שמת יוסף, נתנו עליהם עול ועבודה קשה. לפיכך כתוב "הבאים" כאילו אותו היום נכנסו למצרים הכל התחדש, פתאום התחילו חיים אחרים. גם בחיינו: כשאנו חיים, חיים טובים עם הרבה שפע ללא דאגות, לא מעריכים את כל הטוב שיש לנו ולא מתייחסים לזמן שעובר. רק כשמתחילות צרות, דאגות וחששות פתאום מרגישים שמשהו חדש התחיל ואלו חיים אחרים וחדשים לגמרי ממה שהיינו רגילים.

פרשת שמות: בפרק א' של החומש, עוסקים בתחילת שיעבוד מצרים: פותחים בהתרבותם של בני ישראל במצרים, ממשיכים בשיעבוד בעבודת הכפייה והמזימה להמית את הילודים הזכרים.

בפרק א' פסוק ח' כתוב: "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף". עולה הקושי- כיצד ייתכן שעולה מלך חדש במצרים שאינו מכיר את יוסף שהציל את מצריים מרעב ועשה כל כך הרבה טוב ושפע עבור מצרים?

רש"י מביא בפירושו שני הסברים למילים "ויקם מלך חדש", אחד טוען שקם מלך חדש ממש, ופירוש אחר אומר שהיה אותו מלך אך שהתחדשו גזרותיו. בהמשך פירושו למילים "אשר לא ידע", פרש רש"י שעשה עצמו כאילו לא ידעו. ומכאן אפשר להבין כיצד "לא הכיר" המלך החדש את יוסף. אז מצד אחד יש פירוש שאומר שקם מלך חדש ממש שכנראה באמת לא הכיר את יוסף ואחיו ואת כל הטוב שעשו במצרים. והפירוש השני מתייחס לכך שהיה אותו מלך אך שינה וחדש את גזרותיו ועשה עצמו כאילו לא הכיר את יוסף.

תשובה נוספת נמצאה בפירוש דעת מקרא, שכותב שבמות יוסף ודורו מת גם מלך מצרים שהיה בימי יוסף, אבל עלה תחתיו מלך חדש אשר לא ידע את יוסף, כלומר לא ראה אותו בעיניו ולכן לא חשב שהוא חייב להחזיק טובה לבני עמו של יוסף, שהצילם. לכן היה קל לו להיתפס לשנאת ישראל.

בנוסף לכך, מוסבר בספר "פרשת שבוע" של מכון תורת חיים, בשני פירושים:

הראשון, שכל עוד חיו יוסף ואחיו במצרים, לא העזו המצרים לפגוע בבני ישראל ולשעבדם. אך אחרי שיוסף נפטר וכל אחיו נפטרו, וגם מתו כל המצרים הזקנים שהכירו את יוסף המשנה למלך ואחיו בתפארתם, התחילה תקופה חדשה של התנכרות. על כסא המלכות ישב מלך חדש שלא הכיר את יוסף, לא זכר את העברים ושכח את כל הטוב והברכה שהושפעו במצרים בזכותם. כעת, פרעה הביט בעם ישראל לא כמשפיעים לטובה ומביאים שפע אלא ראה אותם כזרים, נכרים ומתועבים, המהווים סכנה. לכן הוא ציווה מיד להפוך אותם לעבדים. כי למה למצרים להעניק חסד וטובה לנכרים וזרים?

אם כן, הפירוש ב"פרשת שבוע" מסכים ואומר כרש"י שלא היה זה מלך חדש כלל. היה זה אותו פרעה שיוסף פתר לו את חלומותיו. אלא, מוסיפים ומסבירים שגדולי מצריים ושריו ביקשו להתנכל לעם העברי ולהכחידו מן העולם לאחר מות יוסף ואחיו ופרעה לא הסכים עמם, לכן הורידו את פרעה המלך מכיסאו וגדולתו. כשראה זאת פרעה, הבין שעליו לעשות כרצונם כדי לקבל את מלכותו חזרה. כיוון שהבטיח לשתף פעולה עמם ולהתנכל לישראל, הושיבוהו חזרה על כס מלכותו והוא עשה עצמו כאילו חדש הוא, ששכח את יוסף ושכח את כל הטובה שעשה לו ולאראץ מצרים.

מה שעולה מכך כמסר לחיינו, צריך לזכור את הטובה שעשו עבורנו ואסור לנו לשכוח אותה. אסור לאדם להיות כפוי טובה ולשכוח את הטוב שעשו עבורו. גם אם אדם יעשה עצמו כאילו שהוא לא זוכר מה שעזרו והועילו לו, עלולים להזכיר לו בדרכים לא נעימות. הוא עלול לסבול מזה בסוף.

דרשה מס' 3

פרשת שמות, הפותחת את חומש שמות, מספרת על התרבות בני ישראל ועל שיעבוד בני ישראל במצרים. ממשיכים בציווי פרעה בזריקת הבנים ליאור ואז בסיפור הולדת משה, הצפנתו בביתו ולאחר מכן הכנסתו לתיבה ביאור. בהמשך מתוארת הצלתו על ידי בת פרעה והבאתו לארמון.

כשמסופר בפרשה על בת פרעה היוצאת ליאור ורואה את התיבה כתוב: "וַתֵּרָא אֶת-הַתִּיבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת-אַמְתָּה וַתִּקְחָהּ" נשאלת השאלה מהי אמתה? רש"י מביא שת אפשרויות לפירוש: הראשון אומר שאמתה היא ידה. בת פרעה שלחה את ידה כדי לקחת את התיבה מן המים, וכפי שרש"י כותב: "שנסתרבה אמתה אמות הרבה" כלומר שידה של בת פרעה התארכה באורך פלא. ההסבר השני הוא שאמתה היא שפחתה, כלומר בת פרעה שלחה את אחת מנערותיה להביא את התיבה אליה.

רבי מנחם מנדל מקוצק לוקח את פירושו הראשון של רש"י, המפרש שאמתה זו ידה שהתארכה בהרבה והוא שואל על כך: מדוע הושיטה בת פרעה את ידה לקחת את התיבה כשהיא ראתה שהיא רחוקה ממנה, כיצד ידעה שיתרחש לה נס וידה תתארך?

מכאן הוא לומד על חיינו כיום, שלגבי כל מצווה, חייב אדם לעשות ככל יכולתו, בלי חישובים, בלי כללי הגיון כדי לעשות מצווה. הרבי מקוצק אומר **שהעיקר הוא הרצון והמעשה**, שאם האדם ישתדל ויתאמץ לעשות מצווה מבלי לחשוב ולשקול יותר מידי אם זה שווה לו או לא, הנס יבוא מאליו.

נספח למודולה א' 2 - נושאים בפרשת שמות

חלוקת פרשת שמות מתוך חומש שמות "דעת מקרא" - עמוס חכם

תחילתו של שעבוד מצרים

א) התרבותם של בני ישראל במצרים (א', א'ז-י')

ב) השעבוד בעבודת כפייה (א', ח'י-יד)

ג) המזימה להמית את הילודים הזכרים (א', טו-כב)

הולדת משה ומה שעבר עליו בטרם היה לנביא ומושיע ישראל

א) הולדת משה, השלכתו ליאור והבאתו אל בת פרעה (ב', א'י-י')

ב) משה גדל, יוצא את אחיו, ובסופו של דבר בורח למדין ומשתקע שם (ב', יא-כב)

ההתגלות למשה בסנה ושליחותו לגאול את ישראל

א) באה עת פקודה (ב', כג-כה)

ב) המראה בסנה (ג', א'ו-י')

ג) בשורת הגאולה ומינויו של משה (ג', ז'י-י')

ד) גילוייו של שם ה' (ג', טז'י-כב')

ה) שליחות משה (ג' טז'י-כב')

ו) שלושת האותות (ד' א'י-ט'י)

ז) אהרון יסייע למשה (ד', יי-יז')

שיבתו של משה למצרים, התיצבותו לפני פרעה ותוצאותיה

א) משה יוצא ממדין (ד', יח'י-כג')

ב) חתן דמים (ד', כד'י-כו')

ג) אהרון מצטרף אל משה (ד', כז-כח)

ד) משה ואהרון מבשרים לישראל כי פקד ה' את עמו (ד', כט-לא')

ה) משה ואהרון באים אל פרעה בדרישה לשלח את ישראל, פרעה מסרב (ה', א'י-ד')

ו) פרעה גוזר להכביד את העבודה (ה', ה-ט')

ז) גזרת הכבדת העבודה וצאתה אל הפעל (ה', יי-יז')

ח) תלונת השוטרים לפני פרעה ותשובתו המרושעת (ה', טו-יח')

ט) תלונת השוטרים כלפי משה ואהרון (ה, יט'-כא')

י) תלונת משה לפני ה' ותשובתו של ה' (ה' כב-ו', א')

חלוקת פרשת שמות מתוך "כותרות התנ"ך" - דן בארי

נושא כללי	נושא מפורט	פרק
תחילת השיעבוד	<p>א- שמות הבאים מצריימה, התרבות בני ישראל ח- המצרים מענים את בני ישראל בעבודת פרך כדי שלא יתרבו. טו- פרעה מצווה על המיילדות להמית את הבנים. הן מתחמקות. פרעה גוזר להשליך את הילודים ליאור.</p>	א
משה	<p>א- לידת משה. אמו מניחה אותו בתיבת גומא בסוף על שפת היאור, בת פרעה מאמצת את הילד , קוראת לו משה ושוכרת את אמו למינקת. יא' משה יוצא אל אחיו, רואה בסבלם, הורג נוגש מצרי שהיכה איש עברי. טו- משה בורח למדין, מציל את בנות יתרו ונושא לאשה את ציפורה.</p>	ב
מעמד הסנה	<p>ב', כג - ה' שומע את זעקת בני ישראל וזוכר את הברית עם האבות א'- ה' מתגלה אל משה בחורב מתוך הסנה. ז'- ה' מודיע למשה כי הוא יורד להציל את העם ושולח אותו להוציא ממצרים. יא'- ה' מגלה למשה את שמו. טז'- ה' אומר למשה להודיע לזקני ישראל על הגאולה ולבוא איתם לפרעה יט'- ה' מודיע על סירוב פרעה, המכות שיכה את מצרים והמתנות שיקבלו. א'- משה חושש פן לא יאמינו לו. ה' נותן לו אותו הנחש והצרעת. י'- משה טוען כי איננו איש דברים . ה' מבטיח לו להיות עם פיו. יג'- משה מסרב, ה' כועס עליו ושולח עמו את אהרון.</p>	ג ד'
משה חוזר למצרים	<p>יח- משה נפרד מיתרו ויוצא לדרך. ה' מודיע לו מה יאמר לפרעה. כד' הפגישה במלון . חתן דמים למולות כז- אהרון הולך לקראת משה ופוגש אותו בהר האלוהים.</p>	
שלח את עמי	<p>ד, ל'- משה ואהרון אוספים את הזקנים ומבשרים להם שה' פקד את ישראל. א'- משה ואהרון דורשים מפרעה לתת לעם לעבוד את ה' במדבר. ו'- פרעה מכביד את העבודה על העם, וגוזר שלא ינתן להם תבן. י' העם נאלצים לאסוף את התבן , ואינם מספיקים את מתכונת הלבנים. טו' שוטרים בני ישראל באים וצועקים אל פרעה. הוא לועג להם. הם פוגשים את משה ואהרון וכועסים עליהם כב'- תלונת משה , ה' מבטיח שילוח ביד חזקה, בגלל ברית אבות והסבל.</p>	ה

מתוך אתר מכון עתים

The screenshot shows the website header for 'Perushot Shmot'. The top navigation bar includes the logo for 'ITIM The Jewish Life Information Center' and the text 'אתר הדרשה של מכון עתים'. The main title 'פרשת שמות' is prominently displayed. Below the title is a horizontal menu with icons for 'אודות התוכנית', 'אזור המורים', 'מאגר השמות', 'מאגר דרשות', 'אלבום תמונת', 'מגזין הידאו', 'כתיבת דרשה', and 'פרשת שלי השבוע שלי'. A search box with the text 'זוה מותאם אישית של Google' is present. Below the menu are three search filters: 'האזינו לפרשה', 'מהי ההפטרה שלי?', and 'עיון בפרשה המלאה'. The main content area features a quote from the Torah: 'הפרשה נמצאת בספר שמות מפרק א' - פרק ו' הפרשה מתחילה במילים: ואלה שמות בני ישראל הבאים מצֵבֹרַח, את יַעֲקֹב בֵּי אִישׁ וּבֵיתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרַךְ'. At the bottom, a table lists various categories of sermons.

תקציר הפרשה	נושאים וערכים בפרשה	נספח תרבות	פרשנות והעשרה	לוקחים אחריות
הפטרה				

מתוך אתר מקראנט לילדים

The screenshot displays the 'Mikra Ant' website interface. At the top, a navigation bar lists categories: 'מקראנט ראשי', 'מורים', 'על יסודי', 'ילדים', 'ספרות הקודש', and 'מאגר מידע'. A search bar contains 'תורה: שמות' and 'חפש: תורה'. Below this, a breadcrumb trail shows 'שמות > קבילת מ'שה על מצב העם'. The main content area features a red header for the selected parsha: 'קבילת מ'שה על מצב העם'. The text of the parsha is displayed in a large font. A sidebar on the left contains a list of related items under the heading 'פסוק א', including links to 'ענה תראה וגו'', 'כאברהם שאמרתי לו', 'כי ביד חזקה ישלחם', 'וביד חזקה יגרשם מארצו', and 'ואמר אליו אני ה' - נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים'. At the top of the content area, there are icons for print, share, warning, zoom, and refresh.

הדגמה להנחיה לעבודה בזוגות/קבוצות של זיהוי נושאים בפרשה

פרשת וארא

- מתחילים בקריאה משותפת של הפרשה.
- מזהים באופן מודרך את הנושא הראשון (היכן מתחיל והיכן מסתיים).
- בהמשך הפרשה תינתן הנחייה לתלמידים להרים את ידם ולהציע לעצור כשדעתם מסתיימת נושא בפסוקים, ומתחיל נושא אחר.
- לאחר זיהוי וחלוקת הנושאים, נותנים כותרת מכלילה לכל נושא.
- לתלמידים המתקשים ניתן לתת חלוקה מוכנה של פסוקים וגם כותרות מתאימות (מחסן מילים), עליהם להתאים כל כותרת לחלק המתאים לה.
- פרשת וארא-פרק א' חלוקה של המורה (תוך הדגמה) בשיתוף התלמידים.
חלק ראשון: פרק ו' א- עד יג' - חידוש שליחותם של משה ואהרון אל פרעה, ובניי.
חלק שני: פרק ו', יד'-כז': "יחוסם של משה ואהרון"
חלק שלישי: פרק ו' כח'- הסוף "חזרה על שליחותם של משה ואהרון אל פרעה".
- ** הערה: החל מפרק ז' החלוקה פשוטה יותר כיון שיש התראות על מכות ומכות מצרים.

נספח למודולה א' 3 : נושאים ודפי שאלות לדוגמא מתוך פרשת וארא

רקע מהפרשה הקודמת- פרשת שמות והמשך ישיר לפרשת וארא :

ה' נגלה אל משה ומבטיח לו לקיים את ההבטחה שניתנה לאבותיו- להוציא את בני ישראל ממצרים ולהשיבם לכנען- ארץ זבת חלב ודבש.

משה מדבר עם בני ישראל אך "מקוצר רוח ומעבודה קשה" הם אינם יכולים להקשיב למשה.

משה חשש כי הוא לא יצליח במשימה שהטיל עליו הקב"ה, לדבר אל פרעה ולבקש ממנו לשחרר את בני ישראל.

ה' נתן למשה הוראה לקחת את אחיו הגדול אהרון, שיהיה לו לפה.

הקב"ה נתן למשה אותות ומופתים בכדי לאמת את דבריו מול פרעה ולהרשימו שבא מאת ה'. כשהיו מול פרעה, אהרון השליך את מטה משה שהפך בפרשה הקודמת לנחש, וכעת הפך מול פרעה לתנין. גם חרטומי פרעה הצליחו לעשות מופת זה אך התנין של אהרון בלע את תניני חכמי פרעה.

משה ואהרון ביקשו מפרעה לשחרר את בני ישראל ולצאת ממצרים כדי לעבוד את אלוקיהם.

ה' אמר מראש שיקשה את לב פרעה ואכן עשה זאת- פרעה אינו נותן לבני ישראל לצאת ממצרים

הקב"ה העניש את מצרים בעשר המכות, אולם רק שבע מתוכן מופיעות בפרשת וארא. המכות בפרשה הם : דם, צפרדע, כינים, ערוב (בע"ח מזיקים), דבר, שחין (מחלת עור) וברד. יש מכות שהגיעו רק לאחר שהייתה התראה לפני שהיכו במצרים ויש מכות שהגיעו ללא התראה. כמעט אחרי כל מכה פרעה חוזר בו וממאן לשלוח את בני ישראל.

נציג בפני הכיתה ארבעה נושאים נבחרים מתוך פרשה זו :

- ✓ הבטחה וקיומה
- ✓ שיתוף פעולה בין אחים
- ✓ בחירה חופשית
- ✓ נסים

1. הבטחה וקיומה

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'. וְאַרְא אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יִצְחָק וְאֶל-יַעֲקֹב
 בְּאֵל שְׁדֵי וְשְׁמִי ה' לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם. וְגַם הִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּם לָתֵת לָהֶם אֶת-אֶרֶץ
 פְּנֵעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם אֲשֶׁר-גָּרוּ בָּהּ. וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת-נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 מִצְרַיִם מַעֲבֹדִים אִתְּם וְאֶזְכֶּר אֶת-בְּרִיתִי. וְלִכֵּן אֹמַר לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי
 אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם וְגִאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזֵרוּעַ נְטוּיָה
 וּבְשַׁפְטִים גְּדֹלִים.

חומש שמות, פרשת וארא פרק ו' ב'ו'

שאלות הבנה:

- ❖ מהי ההבטחה של ה' לבני ישראל?
- ❖ האם היא קיומה עד לרגע שבו מסופר הסיפור?
- ❖ אילו תכונות נדרשות ממושה על מנת לדרוש מפרעה לשחרר את בני ישראל, כדי שה' יקיים את הבטחתו להם?

שאלות לדיון:

- ❖ האם אתם נוטים לקיים הבטחות?
- ❖ האם אתם יכולים להיזכר בפעמים שבהם הבטחתם משהו שהיה קשה מאד לקיים, ובכל זאת עמדתם בהבטחתכם?
- ❖ האם אתם יכולים להיזכר במקרה שבו מישהו אחר הבטיח לכם הבטחה וקיים אותה לאחר זמן רב? מה עבר עליכם במשך הזמן שבין מתן ההבטחה לבין קיומה?
- ❖ האם הייתם רוצים להבטיח משהו לעצמכם או לסביבתכם?

2. שיתוף פעולה בין אחים

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה דִּבַּר אֶל-פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלָיְךָ. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפָנָי יְהוָה הֲזֵן אֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם וְאִיךָ יִשְׁמַע אֵלַי פְּרַעֲהַ. {פ} וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה רְאֵה נָתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפְרַעֲהַ וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יְהִיָּה נְבִיאֲךָ. אֵתְהָ תְדַבֵּר אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֲצַוְךָ וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יְדַבֵּר אֶל-פְּרַעֲהַ וְשַׁלַּח אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ.

שמות, פרשת וארא, פרק ו' פס' כ"ט-פרק ז' פס' ג'

שאלות הבנה:

- ❖ מהי השליחות שמטיל ה' על משה?
- ❖ מה פירוש "ערל שפתיים"?
- ❖ מדוע שולח ה' את אהרון עם משה? מה תפקידו?
- ❖ כיצד האחים משתפים כאן פעולה?

שאלות לדיון:

- ❖ מה נדרש מאחים, על מנת שיוכלו לשתף פעולה?
- ❖ האם אתם משתפים לפעמים פעולה עם אחיכם/אחיותיכם?
- ❖ האם אתם יכולים לספר על מקרה בו אחיכם/אחותכם עזרו לכם כשלא יכולתם להסתדר לבד?
- ❖ האם היה מקרה הפוך, שבו אתם עזרתם לאחיכם או לאחותכם כשהם לא הסתדרו?

3. בחירה חופשית

וַאֲרָא אֶל־אֲבֹרָהֶם אֶל־יֶצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וַשְּׁמַי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם : דוֹגְם
 הַקְּמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת־אֲרֶץ כְּנָעַן אֶת אֲרֶץ מְגַרִּיהֶם אֲשֶׁר־גָּרוּ בָּהּ

חומש שמות פרשת וארא, פרק ו פסוקים ג'-ד'

שאלות הבנה:

- מדוע לדעתכם מקשה ה' את לב פרעה?
- מהי בחירה חופשית?

שאלות לדיון:

- באילו תחומים בחיים יש לאדם בחירה חופשית?
- באילו דברים בחיי היומיום אתה מרגיש שיש לך בחירה חופשית?
- יש האומרים שיש קשר בין לחץ חברתי לבין בחירה חופשית. מהו הקשר לדעתך?
- תנו דוגמאות לכך שלחץ חברתי יכול להפחית בחירה חופשית?
- תנו דוגמאות למצבים שבהם הרגשתם שמופעל עליכם לחץ חברתי. איך פעלתם? האם הרגשתם שיש לכם בחירה חופשית למרות הלחץ החברתי?

4. ניסים

אויאמר ה' אל־מִשֶׁה רָאָה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפָרְעָה וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ : בְּאַתָּה תְּדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֶצַּוְךָ וְאַהֲרֹן אַחִיךָ יְדַבֵּר אֶל־פָּרְעָה וְשַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם : וְאַנִּי אֶקְשֶׁה אֶת־לֵב פָּרְעָה וְהִרְבִּיתִי אֶת־אֲתֹנֹתַי וְאֶת־מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם : וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פָּרְעָה וְנָתַתִּי אֶת־יָדֵי בְּמִצְרָיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־עַבְדֵי אֶת־עַמִּי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּשַׁפְטִים גְּדֹלִים : הַיּוֹדְעוּ מִצְרָיִם כִּי־אֲנִי ה' בְּנֹטְתִי אֶת־יָדֵי עַל־מִצְרָיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם : וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתָם כֵּן עָשׂוּ : וּמֹשֶׁה בְּךְ־שִׁמְנִים שָׁנָה וְאַהֲרֹן בְּךְ־שְׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְרָם אֶל־פָּרְעָה : פ' הוֹיֵאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֵאמֹר : טְפִי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פָּרְעָה לֵאמֹר תִּנְנוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאֶמְרַתְי אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־מַטְּךָ וְהִשְׁלַךְ לִפְנֵי־פָרְעָה יִהְיֶה לְתַנּוּן : וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פָּרְעָה וַיַּעֲשׂוּ כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיִּשְׁלַךְ אַהֲרֹן אֶת־מַטְּהוֹ לִפְנֵי פָרְעָה וּלְפָנָי עָבְדוּ וַיִּהְיֶה לְתַנּוּן : וַיֹּאמְרוּ גַם־פָּרְעָה לַחֲכָמִים וְלַמְּבַשְּׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרָיִם בְּלִהְטִיהֶם כֵּן : וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מַטְּהוֹ וַיִּהְיוּ לְתַנּוּנִם וַיִּבְלַע מַטְּהוֹ אַהֲרֹן אֶת־מַטְּתָם : וַיִּיחַזַק לֵב פָּרְעָה וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' :

חומש שמות , פרשת וארא, פרק ז' א'-יג'

שאלות לדיון :

- מהו נס?
- באילו שלוש מילים שונות מתוארים נסי ה' בפסוקים אלה?
- באיזו מילה מתארים את מעשי חרטומי מצרים? מה לדעתכם ההבדל ביניהם?
- האם חווית נס בחייך? האם שמעת על חברים או בני משפחה שחוו ניסים?
- ספר על חוויה שבה הרגשת את נוכחות ה', את כוח ה' והתערבות של "יד ה'" (או חוויה ששמעת מאחרים).

הַבְּטוּחִים

וְהַיּוֹמֵה

שִׁידְתוֹךְ פְּעוּלָה

בֵּין אֲזוּזִים

בְּחַזְקָהּ

חַזַּק פְּשִׁיטָה

זְּסִימָה

נספח למודולה ב'1- פתיחת הדבר תורה

ננסה לחשוב פרעה סבל ממכות קשות בשל סירובו לשחרר את בני ישראל, מדוע סבל כל כך?!

הדבר יובן על פי משל של המגיד מדובנא :

מלך ביקש מהטבח האהוב שלו להכין עבורו דג, משניגש המלך לאכול חש מיד בריח שעלה מין הדג, ריח המבשר שהוא אינו ראוי למאכל. המלך כעס על הטבח והחליט להענישו בשל כך. .

המלך שאהב אותו נתן לו ברירה בין שלושה עונשים: או שיאכל את מה שבישל, או שיקבל מאה מלקות, או שישלם מאה זהובים. הטבח היה קמצן ושכל לא היה לו, חשב לעצמו, שכדאי לו לאכול את הדג - ולפטור עצמו מהעונש. לאחר שנתנו לו לאכול את צלחת הדג הסרוח, ואכל מחציתו, חש ברע ורצה להקיא, התחרט ובקש לנסות לקבל המאה מלקות. כי לשלם, כלל לא עלה על דעתו, שהרי קמצן היה.

החלו להלקותו כדבעי. וכאשר הגיעו לארבעים - חמישים מלקות, ראה שלא יוכל להחזיק עוד מעמד, אזי צעק 'הצילו' אני מוכן כבר לשלם את המאה זהובים...

יצא אם כן - שבסופו של דבר הוא שילם את כל שלושת העונשים, גם אכל את הדג, גם לקה את הארבעים ולבסוף שילם מאה זהובים... אולם, אילו היה לו מעט שכל בתחילה, היה משלם את הזהובים מיד ולא היה צריך לעבור את כל הצרות.

כן הוא הנמשל :

פרעה גם קיבל מכות, גם שילח את בני ישראל וגם טבעו הוא וחילו בים... אילו היה במכה הראשונה מבין שה' הוא האלוקים לא היה צריך לעבור ייסורים שלבסוף לא הועילו לו מלשלח את בני ישראל...

הוא הדין גם לגבינו לצערי גם הרבה אנשים סובלים מאוד עד שהם מגיעים להכרה מה ה' רוצה מהם... כפי שמבאר השפתי צדיק צ"ל וזה לשונו: "דהיינו, שהאדם שמקבל את העונש, יתיישר תיכף על ידי זה, ומיד יעשה תשובה. ממילא, לא יצטרכו להענישו בכמה וכמה עונשים, עד שיבין ויעשה תשובה וכו'".

הבה נחלץ את עצמינו וננסה בכל מכה שנקבל, לחשוב לרגע: "מה ה' רוצה ממני?!" וממילא זו תהיה האחרונה...

הצעה לפעילות

כדי להמחיש לתלמידים את החשיבות של "מינון נכון של הצגת הנושאים בפרשה, אפשר לתת להם דוגמא הכוללת פריסת נושאים מפורטת מידי כדי שיקראו באופן ביקורתי.

עבודה בזוגות

לפניכם פתיחה של דבר תורה שהכין תלמיד לפרשת בא. קראו את הפתיחה ודונו:

- האם לדעתכם זו פתיחה טובה?
- האם כמאזינים הצלחתם לעקוב אחר המידע?
- לו הייתם פוגשים את התלמיד שכתב את הפתיחה הזו- כיצד הייתם מציעים לו לשר את הפתיחה?

הנושאים בפרשת בא: התראה על מכת ארבה, ויכוח עם פרעה וגירוש משה ואהרן, מכת ארבה, כניעת פרעה ותפילת משה, מכת חשך, הודעת ה' לקראת המכה האחרונה, התראה על מכת בכורות, חיזוק לב פרעה להרבות מופתים. מצוות קידוש החודש וקרבת פסח, מצוות הפסח לדורות, מצוות פסח מצרים, מכת בכורות, רישיון היציאה ממצרים, שאילת כלים, מסע ישראל מרעמסס, קדוש בכורות, מצות הפסח כשיגיעו לארץ, סיפור יציאת מצרים, מצוות תפילין, סיפור יציאת מצרים, מסע דרך המדבר לאיתם.

אני רוצה לדבר על מצוות קידוש החודש.

*הנושאים לקוחים מתוך חלוקת הנושאים של פרשת בא מתוך אתר "התני" שלי"

נספח למודולה ב' 3

כתבתם טיוטה ראשונה של הדרשה? כל הכבוד.

לפני שתקראו שוב מה שכתבתם על מנת לערוך את הדברים ולתקן את הדרוש תיקון, בואו נפגוש שני כותבי דרשות שלא קיבלו עצות לפני שנשאו את דרשתם. אולי נוכל ללמוד מטעויותיהם ולסייע להם לתקן את דרשותיהם. הדרשות מתוך אתר 'עיתים'.

"הורי האהובים, מורי ורבותי היקרים ואורחים נכבדים!

גבירותי ורבותי הכבודים, קהל יקר, אהוב ורם מעלה אשר הואיל לשמוח עמי ביום חגי הנשגב, הורים נפלאים אשר גידלוני על ברכיהם שנים כה רבות ולא חסכו ממני מאום, והקב"ה אשר זיכני להגיע ליום חשוב ונשגב זה בריא בגופי ובנפשי. אני עומד בפניכם היום נפעם ונסער, מתקשה לעכל את השינוי הגדול המתרחש בחיי אשר זה עתה התחילו וכבר הם משתנים והולכים. ונדמה כימים אחדים מאז הייתי תינוק זעיר המתרפק על ברכי הורי, והנה אני עלם צעיר, אחראי למעשי, המקבל על עצמו עול מצוות בשמחת לב ובהודיה לכל הסובבים אותי.

אפצח במספר מילים והגיגים על פרשת השבוע שנפלה בחלקי...

- מה מפריע לכם בסאנון הכתיבה?
- תנו לדמות שכתבה את הדרשה עצות לשיפור הדרשה.

"שלום לכולכם, ואחלה שהגעתם למקום המגניב הזה,

וחסר לכם שלא הבאתם מתנות מגניבות. ולמי שלא שם לב- שולחן המתנות נמצא כאילו בצד הזה של הדשא כזה, וגם הכספת שמה כאילו... אז חופשי, תגשו למקום ואל תתביישו.

אז על מה אני אדבר איתכם?

להיות בר מצוה זה מצד אחד סבבה כזה ופיצוץ, עושים חגיגה, באים החברה, מביאים דיג'י, מתנות, פצצות לגבות.

מצדד שני, באסה רצינית. אומרים לך פול דברים שצריך לעשות מעכשיו. יעני נגמרה החגיגה, אנחנו גדולים וצריך לקחת אחריות וכאלה. וההורים נהיים מבאסים ומדברים על דברים רציניים, כאילו נגמרו החיים מעכשיו.

אז, פרשת השבוע שלי בראשית, ככה מספרים לי, וזה הכל מתעסק בהתחלות וכאלה, שהכול חדש כזה, ומגניב ולא משעמם.

אז אני גם מקווה שהחיים שלי יהיו בסבבה, ועם הרבה חידושים (בעיקר במתנות כמובן, תשימו לב).

והרבה התחלות חדשות...

- מה מפריע לכם בסאנון הכתיבה?
- תנו לדמות שכתבה את הדרשה עצות לשיפור הדרשה.